

Onur DODANLI
AFAD Uzmanı

Afetlerde Dikkat Edilmesi Gereken Kırılgan Grup YAŞLILAR

Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya ke-sintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olaylara afet denmektedir. Afetlerle mücadelede toplumun her kesimi aynı mücadeleyi gösteremeyebilir. Geçmişten günümüze afetlerden en çok etkilenen kırılgan grupların başında yaşlılar, engelliler, kadınlar ve çocuklar gelmektedir.

Yaşlı insanlar, afet riskini azaltmak için paha biçilmez varlıklar olan yılların bilgi, beceri ve bilgeliğine sahiptir. Gün geçtikçe her türlü politikalara, planlara ve uygulanacak programlara “yaşlı” kavramı dahil edilmeye başlanmıştır.

Yaşlıların yaşam kalitesini artırmak için günlük yaşamlarında sosyal, ekonomik, kültürel aktivitelere katılımı esas alan ve salgın hastalıklar, iklim değişikliği, doğa ve insan kaynaklı afetler gibi tehlikeli durumlara yönelik dirençli bir yapı oluşturarak yaşlıların en konforlu şekilde ya-

şamasını amaçlayan sürece aktif yaşlanma denmektedir.

Dünya nüfusu yaşlandıkça, sosyal politika aracı olarak yaşlılık politikası önem taşıyan konulardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu, afet risklerinden ve iklim değişikliğinden en çok etkilenen grupların, yaşlılar, engelliler ve çocuklar olduğunun altını çizmektedir.

Yaşlılar kronik hastalık, fiziksel engel, işitme ve görme bozukluğu gibi nedenlerle normal yaşamda özel ihtiyaçlarını karşılamak için yardıma ihtiyaç duyabilmektedir. Acil durumlarda ve doğal afetlerde, sıcak ve soğuk iklimler ile salgın hastalıklar yaşlıların sağlık durumlarını olumsuz etkilemekte ve nüfusun özel korunmaya muhtaç bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bu kırılgan grup, afet risklerine maruz kalan diğer kişilere göre daha

savunmasız olduğundan ülkemizde afet ve acil durumlarda özel önem verilmesi gereken hassas grup olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada yaşlıların kronik hastalıkları ve bedensel engelleri ve kırılganlıkları (hassasiyetleri) karşısında geliştirilen önlemlere yönelik değerlendirmelerde bulunulacaktır. Afet yönetimi ile uyumlu bir sosyal politika zemini oluştukça yaşlılara yönelik afet müdahale kapasitesi artacak ve böylelikle toplumun afetlere karşı direnci her yönden gelişecektir.

Yaşlılar sosyo-ekonomik, sağlık ve psikolojik durumlara göre farklılık gösterdiğinden, birçok acil duruma karşı savunmasız kalabilmektedir. Bu nedenle yaşlıların afet risklerinden korunması, bilinçlendirilmesi ve afet planlarında bu gruplara yönelik önlemlerin alınması oldukça önem arz etmektedir.

Yapılan araştırmalarda yaşlıların afetlerden orantısız bir şekilde et-

kilendiği görüşünü destekleyen çok sayıda veri ortaya çıkmaktadır. Örnek vermek gerekirse Katrina Kasırgası 2005'te New Orleans'ı vurduğunda, ölenlerin %75'i 60 yaşın üzerindeydi, ancak bu grup nüfusun sadece %16'sını, 2011'deki Büyük Doğu Japonya Depremi ve Tsunamisinde ölenlerin %56'sı 65 yaş ve üzerini oluşturmuştur. Bu sonuçlardan hareketle afetlerde yaşlıların özel olarak ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Bugüne kadar, 100'den fazla BM üye devlet Sendai Çerçevesinin önemli bir küresel hedefi doğrultusunda afet riskinin azaltılması için ulusal stratejiler benimsemiştir. Mevcut stratejilere ve geliştirilmekte olan diğer stratejilere yaşlıların dahil edilmesi için gerekli hükümler eklenmesi önem arz etmektedir.

Birleşmiş Milletler Afetlerin Azaltılması Uluslararası Stratejisi (UNDRR)

tarafından yaşlılar üzerinde gerçekleştirilen ve geçmişte yapılan çalışmalara bakıldığında afet anında yaşlıların tahliye edilmesinde önemli sorunlar ortaya çıktığı görülmektedir.

Yaşlıların korunmasını ve güvenliğini sağlamanın yanı sıra, bir toplumun afetlere karşı dayanıklılığını inşa etmede yaşlıların oynayabileceği rolü belirlemeye de ihtiyaç vardır. Birçok yaşlı kişinin torunlarını büyütme ve onlara bakma konusunda oynadığı aktif rolü ve STK'lara katılımları göz önüne alındığında bu rolün belirlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Yaşlıların yaşamları boyunca elde ettikleri deneyimler ulusal ve yerel stratejilerin güçlendirilmesine katkı sağlayabilmektedir. Bu kapsamda yapılabilecek olan çalışmaları incelemekte fayda vardır.

YAŞILARA YÖNELİK KILAVUZ HAZIRLANMASI

Afetlere hazırlık çalışmalarıyla bireyden başlayarak toplumun tüm kesimine, afetlerin ilk 72 saatine hazırlıklı olmaları için afete hazırlık kültürünü kazandırmak, bireylerde farkındalık yaratarak afetlerde doğru davranış şekillerini öğrenmelerini ve uygulamalarını sağlamak, afet ve acil durum planlarının yapılmasına yönelik bilgilendirme yaparak alınabilecek temel önlemleri paylaşmak, afet eğitimlerini standart hale getirmek, uluslararası organizasyonlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalardan yararlanmak ve yeterli bilgi, tecrübeye sahip akredite olmuş eğitim yollarının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Ancak yaşlıların, afetlerden etkilenen kırılgan grupta olması nedeniyle normal bireylere yönelik afet yönetim sürecinin yaşlılar için uygulanabilmesi mümkün olmayabilir. Bu yüzden yaşlılar için afetlere yönelik risk, zarar azaltma ve müdahale kılavuzları oluşturulmalıdır.

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/turk-kizilay-4-bin-500u-askin-gonullusu-ile-afet-bolgesinde-calismalara-destek-veriyor/0>

Yaşlılar için afetlere yönelik risk, zarar azaltma ve müdahale kılavuzları oluşturulmalıdır.

Oluşturulacak kılavuzlar sayesinde, bir felaket durumunda gerekebilecek ihtiyaçların ve potansiyel koşulların değerlendirilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca, bir afet veya acil durum öncesinde, esnasında ve sonrasında atılması gereken temel eylemler ve adımlar da şekillenecektir. Rehber sayesinde, bir afet veya acil durumda ihtiyaçlarını nasıl planlayacağı ve hazırlayacağı konusunda bize bazı pratik ipuçları verilebilecektir.

Kılavuzda yaşlılar ve yaşlıların bakıcılarına yönelik önemli bilgiler yer almalıdır.

Yaşlılar İçin İpuçları:

- **Acil durumlar belirlenmelidir:** Meydana gelebilecek afet veya acil durum türleri hakkında bilgi edinilmelidir.
- **Toplum ve konut müdahale planları hakkında bilgi edinilmelidir:** Toplumu afetlere hazırlamak ve müdahale etmek için rehber, müdahale planları, tahliye yolları ve mevcut tüm kaynaklar hakkında bilgi edinilmelidir.

- **Ulusal ve yerel uyarıların nasıl alınacağı öğrenilmelidir:** Bir saatin ve uyarının anlamı anlaşılmalı ve olması muhtemel afetler için yapılacak işlemler öğrenilmelidir.
- **Oluşabilecek yerel afetler için ilk yardım ve müdahale becerileri öğrenilmelidir:** Çoğu afet için, kişilerin afet etkisinden korunmasına yardımcı olacak belirli eylemler vardır. Bu yüzden özellikle ilk yardım ve müdahale becerileri öğrenilmelidir.
- **Yerel afetler için plan yapılmalıdır:** Tüm potansiyeller değerlendirilerek ev yangınları ve elektrik kesintileri dahil olmak üzere bölgede etkili olabilecek afetler için çeşitli eylemler planlanmalıdır.
- **Tahliye için yardım planlanmalıdır:** Afet durumlarına yönelik tahliye veya yardım planları yapılmalıdır.
- **Alternatif iletişim yöntemlerini nasıl kullanılacağı öğrenilmelidir:** Bu işlem için cep telefonları, e-postalar veya internet kullanılmalıdır.

Afetlerde barınma ihtiyacı öncelikle en hassas kesimleri (yaşlıları, engellileri ve çocukları) etkilediğinden ortaya çıkacak farklı çözümler ve bunları uygulanabilir hale getirme, ülkenin sosyal kimliği açısından çok önemlidir.

BAKICILAR İÇİN İPUÇLARI

- Bakıma ihtiyacı olan yaşlılara yardım etmek için, tahliye planı geliştirmeye, afet malzemeleri ve belgeleri hazırlamaya ve bakıcılardan ne beklendiği ve ne yapılması gerektiğine yönelik bakıcılar için çalışmalar yapılmalıdır.
- Bakıcılara ilk yardım ve suni teneffüs, yardımcı cihazları ve tıbbi ekipmanı nasıl kullanacağı

veya çalıştıracağı ve kişisel bakım ihtiyaçlarının nasıl destekleneceği konusunda eğitim verilmelidir.

- Afet anında işitme, görme, konuşma veya diğer iletişim yollarıyla ihtiyaç duyulabilecek, kişiyle etkili bir şekilde iletişim kurma öğrenilmelidir.
- Özellikle demans veya aktif zihinsel sağlık sorunları olan bir kişiye yardım etmek için ek duygusal ve davranışsal desteğin nasıl sağlanacağı bilinmelidir.
- Alzheimer hastası olan yaşlılar için tıbbi bir kimlik bileziği ve bakıcısının numarasının yazılması gerekebilir.

HUZUREVLERİ VE BAKIMEVLERİNİN AFETLERE YÖNELİK GÜÇLENDİRİLMESİ

İnsanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri barınma ihtiyacıdır. Barınaklar, mekan tasarımına ilham vermede devam ederken, özellikle afet gibi özel durumlarda insanların psikolojisini, toplumu ve günlük yaşamını doğrudan veya dolaylı olarak etki-

leyen bir olgudur. Bu nedenle afetler nedeniyle acilen ihtiyaç duyulan barınma, toplumlar için yaşamsal bir öneme sahiptir. Afetlerde barınma ihtiyacı öncelikle en hassas kesimleri (yaşlıları, engellileri ve çocukları) etkilediğinden ortaya çıkacak farklı çözümler ve bunları uygulanabilir hale getirme, ülkenin sosyal kimliği açısından çok önemlidir.

Dünya literatürüne bakıldığında afetler konusunda büyük mağduriyet yaşayan ülkelerden biri olan Japonya, toplumun hassas kesimleri için hızlı ve farklı çözümler üretmektedir. Deprem gibi büyük bir afet durumunda, huzurevi binasının yapısal hasar görmesi durumunda geçici barınak oluşturmayı planlayan ve gerekli tüm ihtiyaçların karşılanacağı bir ortam sağlayan prefabrik bir huzurevi planı hazırlanarak toplumun en savunmasız kesimi olan yaşlıların yaşamlarına kaldıkları yerden devam etmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemiz açısından İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık (İSMEP) Projesi kapsamında Türkiye'nin 81 ilinde bakimevleri ve huzurevlerinin afetlere yönelik güçlendirilmesi projesi önem arz etmektedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR

İklim değişikliği, karbondioksit gibi ısıyı tutan gazların atmosferde artmasıyla oluşan ve atmosfere salınan sera gazlarının neden olduğu düşünülen sera etkisinin sonucunda, dünya üzerinde yıl boyunca kara, deniz ve havada ölçülen ortalama sıcaklıkların artması nedeniyle dünyanın ikliminin değişmesidir. Bu olaylar, etkilenen herkes için önemli ve çoğu zaman yıkıcı insan hakları riskleri taşır ancak yaşlı insanlar diğerlerinden daha kötü etkilerle karşı karşıya kalabilir.

2050 yılına kadar, dünya nüfusunun altıda birini oluşturan 65 yaş ve üstü insan sayısının 1.5 milyar olacağı tahmin edilmektedir. İnsanın yaş alması iklim risklerine karşı savunmasız hale getirmez ancak savunmasız hale getirebilecek bir dizi fiziksel, politik, ekonomik ve sosyal faktörü beraberinde getirmektedir.

İklim değişikliğinin bazı etkileri yaşlıların yaşamlarını ve sağlığını diğer gruplardan daha fazla etkilemektedir. 65 yaş üstü bireyler sıcak hava dalgaları, aşırı soğuk hava dalgaları ve diğer doğal afetlerde aşırı ısıya maruz kalmaktan ölme olasılığı en yüksek olan gruptur.

Ayrıca yaşlı insanlar, ısıya bağlı hastalık ve ölümlerle alakalı olan kalp hastalığı ve diyabet riskine de sahiptir. 2003 yılında meydana gelen Avrupa sıcak hava dalgası sırasında Fransa'da ölümlerin %80'i 75 yaşından büyük kişilerde meydana gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Katrina Kasırgası sırasında ölenlerin %75'i 60 yaşın üzerinde olmuştur. Benzer bir şekilde 2013'te Filipinler'deki Haiyan Tayfunu sırasında ölenlerin yaklaşık %40'ı da 60 yaşın üzerindeydi.

İklim değişikliği yaşlıların ruh sağlığını da önemli ölçüde etkileyebilir. Afetlerden kurtulan bazı yaşlı insanlar, özellikle çocuklarını veya torunlarını kaybettiklerinde, yüksek oranda suçluluk duygusu ve travma yaşamaktadırlar.

Yaşlılar acil durumlar nedeniyle taşınmak zorunda kaldıklarında, bazıları fiziksel engeller nedeniyle evlerine dönmekte zorluk yaşamaktadırlar. Yaşlı insanlar yer değiştirdiğinde sosyal bağların kopması ve tanıdık olmayan yeni ortamlarda tesis, hak ve koruma eksikliği nedeniyle sonraki yaşamlarında zorlanabilmektedir.

Yaşlılara yönelik yurtdışı çalışmaları incelendiğinde küresel olarak

çevrenin korunması ve sürdürülebilir planların uygulanması süreçlerinde yaşlıların da dikkate alındığı gözlemlenmiştir. Meksika'da Paris Anlaşması kapsamında ulusal olarak belirlenen hedefler uygulanırken, ormansızlaşmayı engelleyecek planlara ve sürdürülebilir tarım uygulamalarına yönelik "yaşlı çiftçilere" destek sağlayan bir program ortaya konmuş ve yaşlıların haklarına saygılı olma ilkesi programlara dahil edilmiştir. Almanya'da Köln şehrinde "Yaşlı İnsanlar İçin Isı Eylem Planı" hazırlanmış ve Birleşik Krallık'ta yer alan "Manchester İklim Eylemi"nde "Yaşlı Dostu Stratejisi" oluşturulmuştur.

İklim değişikliğinin yaşlı insanlar üzerindeki etkilerine ilişkin özel araştırmalar yapılması ve cinsiyet, engellilik ve yaşa göre ayrılmış verilerin toplanması gerekir. Ayrıca Paris Anlaşması kapsamındaki taahhütler doğrultusunda, iklim finansmanı anlaşmaları dahil olmak üzere Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansının ve diğer iklim politikası anlaşmalarının gelecekteki kararlarına yaşlıların haklarının dahil edilmesi

için çalışma yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Bunların yanı sıra aşırı hava koşulları veya acil durumlar da dahil olmak üzere, yaşlılar için iklim hakkında iletişim ve eğitime yatırım yapılması ve bunların yaşlılar için erişilebilir olması gerekmektedir.

Tüm yaşlılar için yüksek kaliteli sağlık hizmetleri ve diğer sosyal hizmetlerin ve iklim değişikliğinin etkilerini dikkate alan ve dayanıklılık oluşturarak sosyal koruma sistemlerinin bulunduğundan emin olunmalıdır.

SALGIN DÖNEMLERİNDE YAŞLILAR

Bir bölge veya alanda her zaman görülen enfeksiyon hastalıklarının sayıca anormal miktarda artması durumunda oluşan afete "salgın afeti" denmektedir. Salgın hastalıklar, ülke sınırlarını aşarak yayılımını göstermeye başlamakta ve ulusal sağlık sistemlerini tehdit eden bozulmalara gelmektedir.

2020 yılındaki küresel Covid-19 salgınına değerlendirdiğimizde, sal-

Covid-19 salgınından toplumun tamamının etkilenmiş olmasına karşın yaşlılar ve kronik rahatsızlığı olan kişiler hastalığı daha ağır geçirmiş veya bu hastalık nedeniyle hayatlarını kaybetmişlerdir.

gın hastalık dönemleri, afet yönetiminin sosyallik, kırılabilirlik, tehlike ve savunmasızlık gibi özelliklerini barındırmaktadır. Pandemiler toplumların dayanıklılığını azaltmakta, ekonomileri etkilemekte ve başta yaşlılar ve kronik hastalıkları olanlar olmak üzere yüzbinlerce insanın kaybına neden olmaktadır.

Pandemi sürecinde ülkemizde yaşlılar ve diğer savunmasız gruplar için pandemi planlarının olması önemlidir. Bu planlar kapsamında yaşlılar için afet yönetim döngüsü (hazırlık, planlama ve zarar azaltma, müdahale, iyileştirme) incelendiğinde;

Afet öncesi aşamada afet anına yönelik hazırlık ve planlamaları yapılmakta, sonrasında afet yaşanmakta, afet sonrasında ise toplumun normal hayata dönmesi için iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır. Son aşama sonrası afet döngüsü başa dönmekte ve bir sonraki yaşanacak afete kadar hazırlık çalışmaları başlanmaktadır.

Bir salgın sırasında, afetlere hazırlık aşamasında; güçlü bir sağlık sistemi, hasta ve yaşlılar için yatak kapasitesi yüksek, yaygın hastaneler, eğitilmiş doktor ve sağlık çalışanları, yaşlı psikolojisinden anlayan personel ve ilgili teknolojik alt yapı önce-

den oluşturulmalıdır. Planlama ve zarar azaltma aşamasında ise olası salgın ile ilgili Türkiye’de ulusal ve yerel düzeyde yaşlıların ve diğer kırılabilir grupların hassasiyetini göz önüne alan planların varlığı, müdahale aşamasında yaşlıların ve tüm hastaların hastanede ya da evlerinde tedavi olmaları, yurtdışından gelen kişilerde izolasyon uygulamaları, salgın testleri, maske takma zorunluluğu gelmesi, karantina yurtlarının hızlı bir şekilde faaliyete geçmesi, filyasyon ekiplerinin evlerde izolasyonu ve evlere ilaç dağıtımlarını gerçekleştirilmesi, yasakların uygulanması, denetim ve güvenlik ekiplerinin faaliyetleri, halkı doğru bilgiye sevk eden ve bilgilendiren teknolojik yazılımların hazırlanması gerekmektedir. Son olarak iyileştirme aşamasında ise ilaç, aşı çalışmaları, yasakların gevşetilerek normal hayata dönüş çalışmaları, yaşlıların ve kırılabilir gruplara yönelik rehabilitasyon çalışmalarının gerçekleştirilmesi, ekonomik krediler, teşvikler verilmesi, yeni hastanelerin açılması, yeni sağlık çalışanlarının işe alınması, toplumun maske mesafe ve hijyen bilincinin artması ile dirençlilik kazanması önem arz etmektedir.

Covid-19 pandemisi gibi ortaya çıkan salgın hastalıklar psikolojik, sosyal ve ekonomik açıdan bütün dünyayı etkilemektedir. Covid-19 salgınından toplumun tamamının etkilenmiş olmasına karşın yaşlılar ve kronik rahatsızlığı olan kişiler hastalığı daha ağır geçirmiş veya bu hastalık nedeniyle hayatlarını kaybetmişlerdir. Salgında birçok sorunla karşı karşıya kalan yaşlılar, birçok olumsuz psikolojik sorunla da karşılaşmıştır.

Dünyada yaşlıların Covid-19 salgınındaki en zayıf halka olarak tanımlanması ve izolasyon sorununun ortaya çıkması nedeniyle beraberinde birçok sağlık, ekonomik ve psiko-sosyal sorunları beraberinde getirmiştir. Uluslararası kuruluşlar ve ülkeler, Covid-19 gibi salgın

afetlerinde özellikle yaşlılar ve riskli gruplara yönelik çalışmalara yönelmeye devam edeceklerdir.

AFETLE MÜCADELE KAPSAMINDA YAŞLILARA YÖNELİK YAPILAN ÇALIŞMALAR

Afetlerde kırılabilir grupların başında gelen yaşlılara yönelik ülkemizde kamu kurumları, STK’lar, gönüllüler ve diğer grupların işbirliğinde çalışmalar günden güne gelişmeye devam etmektedir. Bu kapsamda yapılacak çalışmalara göz atılacak olursa;

- AFAD Başkanlığı koordinasyonunda il afet ve acil durum müdürlükleri tarafından tüm halkımıza yönelik Afet Farkındalık Eğitimleri verilmekte olup bu eğitimlerde yaşlılarımızın da dahil olduğu özel gruplara yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu kapsamda;
 - 2021 Afet Eğitim Yılı kapsamında eğitim verilen; huzurevi ve bakımevlerinde yaklaşık 13.000 kişiye afet eğitimi verilmiştir.
 - 2022 Afet Tatbikat Yılı kapsamında 185 huzurevinde ve bakımevlerinde yaklaşık 8.000 kişiye tahliye uygulama eğitimi verilmiştir.
- Afet bölgesinde yer alan yaşlı, engelli ve bakıma muhtaç kişilerin sağlık gereksinimlerinin ve ihtiyaçlarının afet anında harita üzerinden bina konumu bazlı görülebilmesi ve müdahale ekiplerinin söz konusu lokasyonlara yönlendirilmesi için “Olay Etki Alanı Sistemi” oluşturularak afet yönetiminin her aşamasında kullanılabilmesi amacıyla Afet Yönetimi Karar Destek Sistemine (AYDES) dahil edilmiştir.
- AFAD Başkanlığı olarak yaşlı ve bakıma muhtaç kişileri önceleye-

rek “Olay Etki Alanı Sistemi” ile ülkemizin herhangi bir bölgesinde bir afet meydana gelmesi halinde İçişleri Bakanlığı Nüfus Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü’nün Mekansal Adres Kayıt Sisteminde (MAKS) alınan bilgilerle kişilerin hangi adreste kaldığı tespit edilerek ilgili adreslere arama kurtarma ekiplerince personel yönlendirmesi yapılmaktadır.

- 2020 yılında ülkemizde görülen Covid-19 salgınında özellikle 65 yaş üstü vatandaşlarımıza ve kronik hastalığı olan vatandaşlarımıza Vefa Sosyal Destek Grupları ile hizmet vermiştir. Salgın nedeniyle ciddi risk taşıdığı için evden çıkamayan vatandaşlarımızın ihtiyaçları evlerinde karşılanmış, AFAD araçları ile zorunlu dışarı çıkma durumlarında da yaşlıları ve hastaları, sağlık kurumları gibi önemli yerlere ulaştırma faaliyeti verilmiştir.

Afetlere müdahale konusunda geçmişten edilen bilgi ve tecrübeler ışığında, modern afet yönetimi anlayışına hakim olan ülkemizde, yaşlılara yönelik farkındalığın artırılması ve iyileştirme çalışmalarının geliştirilmesi için aşağıda yer alan öneriler dikkate alınmalıdır;

- Kamu kurumlarının hazırlayacağı stratejik planlar ve eylem planlarında afet yönetimi başlığı altında yer alacak politika, tedbir ve eylemlerde yaşlılarla ilgili hedef ve göstergelere yer verilmelidir.
- Afet durumunda yaşlılara yönelik hazırlanacak kılavuzlar sayesinde tüm alanlarda yaşlılara özgü tedbirlere yer verilmelidir.
- Afet anında yaşlıların binalardan rahat tahliye edilmesine yönelik

yaşlıların tahliyesine uygun olmayan bakimevleri ve huzurevleri gözden geçirilecek gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.

- Yaşlıların ihtiyaçlarını ve haklarını dikkate alan afetlere yönelik politika üretim sürecine yaşlılar da dahil edilmelidir. Yaşlılarla anket veya yüz yüze görüşmeler yapılarak karar alma mekanizmalarına katılım sağlanmalıdır.
- Diğer kamu kurumları işbirliğinde iklim değişikliğini ve afet riskini azaltacak önlemlerin yaşlılara yönelik ihtiyaç ve hakları dikkate alınmalıdır.
- Olası bir afet anında yaşlılar ve diğer kırılgan gruplara müdahalede öncelik verilmesi için kişilerin bilgilerinin anlık alınması ve yer tespiti önem arz etmektedir. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliğinde yaşlı, engelli ve diğer kırılgan grupları kapsayan bir sistem geliştirilerek afet anında kişilere yönelik yer tespiti sağlanmalı ve tahliye işleminin en düşük risk ile sağlanmasına yönelik bir sistem geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

AFAD. (2022). Afet Terimleri Sözlüğü- Afet Kavramı.

Çiçekdağı, H.İ., Akkoyunlu, M, C. (2022). Covid-19 Sonrası Afet Yönetiminde Dijital Dönüşüm, Yeni Teknolojiler ve Gereklikler.

Demirel, A, Sütçü, S. (2021). Covid-19 Salgınında Türkiye’de Yaşlılara Yönelik Uygulamalar ve Hizmetlerin Değerlendirilmesi.

FEMA. (2022). Guide to Expanding Mitigation Making The Connection To Older Adults. Önemli Yetişkinlerle Bağlantı Kurmak. Site:

İSMEP. (2014). Afete Dirençli Şehir Planlama ve Yapılaşma. İstanbul: İSMEP Rehber Yayınları.

OHCHR. (2021). Panel Discussion On The Human Rights Of Older Persons In The Context Of

Climate Change. İklim Değişikliği Bağlamında Yaşlıların İnsan Hakları Panel Tartışması.

Özdemir, B, Özdamar, A, Kıymaz, S, Akıllı, A. (2022). Investigation of Awareness Level of Climate Change: The Case of Kırşehir. İklim Değişikliği Farkındalık Düzeyinin İncelenmesi: Kırşehir Örneği.

Red Cross. (2021). Emergency Preparedness for Older Adults A Practical Guide to Help Plan, Respond and Recover. Yaşlı Yetişkinler için Acil Durum Hazırlığı, Planlama, Müdahale ve İyileşmeye Yardımcı Olmak için Pratik Bir Kılavuz.

Simav, A. (2020). Genç-Yaşlı, Orta-Yaşlı ve İleri-Yaşlı Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Karşılaştırmalı Analizi: Eskişehir İli Örneği.